

www.nfunorge.org
Youngstorget 2B, 0181 Oslo
Postboks 8954, Youngstorget,
0028 Oslo
Telefon: 22 39 60 50
Telefaks: 22 39 60 60
E-post: post@nfunorge.org
www.facebook.com/NFU Norge

Kommunal- og
distriksdepartementet

19.08.2022

Høring om utkast til ny strategi for eID i offentlig sektor

Det vises til høringsnotat fra Kommunal- og distriksdepartementet, som gjelder ovennevnte høring.

Norsk Forbund for Utviklingshemmede (NFU) er en menneskerettsorganisasjon, som arbeider for full deltakelse og likeverd, og mot diskriminering. NFU skal ivareta interessen til mennesker med utviklingshemming og deres familier, overfor sentrale, regionale og lokale myndigheter. NFU har ca. 8500 medlemmer.

Strategien for eID i offentlig sektor inneholder fem overordnede mål, med tilhørende tiltak. Vi har noen kommentarer knyttet til mål 1, om at alle relevante brukergrupper skal enkelt kunne skaffe seg en eID på det sikkerhetsnivået de har behov for.

Tiltak 1 Modernisere og videreutvikle MinID

Det fremkommer av strategien at MinID skal videreutvikles for å bli mer robust og brukervennlig. Det fremkommer at dette innebærer at brukerne, i stedet for å motta koder til folkeregistrert adresse slik som i dag, vil få kodene i en app på mobilen. En slik løsning forutsetter at alle brukere av MinID har en telefon hvor man kan installere apper. Ikke alle har slik telefon, eller kan bruke slik telefon. Det må derfor fortsatt være mulig å få tilsendt koder på annen måte enn gjennom app.

Det fremkommer også at det på sikt kan bli aktuelt å bekrefte identitet i MinID med biometri, i stedet for koder, i form av ansiktsgodkjenning eller fingeravtrykk, som kontrolleres opp mot biometri i pass eller nasjonalt ID-kort. Dette vil medføre at MinID får høyere sikkerhetsnivå enn i dag. MinID kan slik bli en offentlig utstedt eID med høyt sikkerhetsnivå, på lik linje med de private eID-utstederne BankID, Buypass og Commfides.

Vi utelukker ikke at det kan være en fordel at det finnes en offentlig utstedt eID med høyt sikkerhetsnivå. Det kan antakelig bidra til at staten får større kontroll med at alle innbyggere får tilgang til eID på høyeste sikkerhetsnivå enn dagens system. På den måten får staten bedre mulighet til å sikre at offentlige og private digitale tjenester er tilgjengelig på lik linje for alle borgere. Før en går for en slik løsning må det imidlertid sikres at alle borgere får lik tilgang til eID på høyeste sikkerhetsnivå. Slik situasjonen er i dag står mange personer med utviklingshemming uten eID på høyt

sikkerhetsnivå, fordi de ikke kan bruke slik e-ID på egenhånd, og derfor ikke oppfyller avtalevilkårene til de private eID-utsederne.

Personer som ikke kan få eID på høyt sikkerhetsnivå kan likevel bruke MinID, gjennom å få tilsendt koder til folkeregistrert adresse. Selv om det er mange tjenester en ikke får tilgang til med MinID, fordi den har sikkerhetsnivå betydelig, er det likevel mange tjenester den kan brukes til, for eksempel ved søknad til videregående opplæring og for tilgang til enkelte tjenester på nav.no. Vi er bekymret for at det å øke sikkerhetsnivået på MinID vil medføre at tjenester som i dag kan utføres på sikkerhetsnivå betydelig ikke lenger vil være tilgjengelig for personer som i dag ikke får tilgang til eID med høyt sikkerhetsnivå. Personer som i dag har begrenset tilgang til offentlige digitale tjenester vil derfor få tilgang til enda færre tjenester enn i dag, dersom systemet endres før det sikres at alle får tilgang til eID på høyeste sikkerhetsnivå. Før en kan gå over til en teknisk løsning som øker sikkerhetsnivået på MinID må det derfor sikres at alle får lik tilgang til en eID på høyeste sikkerhetsnivå, inkludert personer som ikke kan bruke eID på egenhånd eller har behov for bistand ved bruk av eID.

Vi vil samtidig gjøre oppmerksom på at bekreftelse av identitet med biometri ikke vil hindre at eID kan misbrukes av andre. Det vil fortsatt være en risiko for at biometriske data blir registrert under tvang eller press, ved at en blir ledet til å avgi fingeravtrykk eller at andre viser ditt ansikt ved innlogging. Dette kan være en særlig utfordring for personer med kognitive funksjonsnedsettelse, som kan være avhengig av bistand i hverdagen fra ulike personer, og som kan være lette å lede. Dette må hensyntas i den videre prosessen med å sikre eID på høyeste sikkerhetsnivå på lik linje for alle.

Tiltak 4 Alle brukergrupper skal ha kunnskap om hvordan de får og bruker eID.

Det fremkommer av høringsnotatet at et målrettet og tilpasset opplæringstilbud er viktig for å realisere målet om å legge til rette for en eID til alle relevante brukergrupper. Det nevnes at opplæringstilbudet eksempelvis skal være målrettet mot unge og eldre brukere, og at det vil være en del av et generelt opplærings- og veiledningstilbud.

Vi er enig i at opplæring i bruk av eID er viktig for at alle skal få tilgang til eID, uten å utsette seg selv for risiko for svindel eller misbruk. Vi vil understreke at et opplæringstilbud også må rette seg mot personer med ulikt kognitivt funksjonsnivå. Både unge, voksne og eldre personer kan ha ulike kognitive forutsetninger for å lære om bruk av eID. Det kan derfor ikke lages ett generelt opplæringstilbud, som er tilpasset flertallet i befolkningen. For at man skal nå frem til alle som har behov for opplæring er det også viktig at det planlegges for opplæring på flere ulike arenaer, og ikke bare digitalt.

Tiltak 6 Fullmaktsløsninger

Det fremkommer av høringsutkastet at et tiltak er å utarbeide sikre og brukervennlige fullmaktsløsninger som muliggjør tilgang til offentlige tjenester på vegne av en annen. Det vises blant annet til at verger og pårørende i mange tilfeller ikke kan hjelpe personer som har behov for bistand, fordi de mangler tilgang til digitale tjenester, og er derfor henvist til papirbaserte løsninger. Dette er ressurskrevende og tidkrevende,

både for offentlige virksomheter og hjelpepersonene. I denne forbindelse henvises det til digitaliseringsdirektoratets fullmaktsregistrerings-prosjekt (FUFINN), som delvis skal dekke dette behovet.

FUFINN-prosjektet er etter vår kunnskap ikke realisert per i dag. Slik FUFINN-prosjektet er presentert fremstår det som at en slik fullmaktsløsning kan bidra til å gjøre det enklere å hjelpe andre med å benytte offentlige digitale tjenester. Samtidig vil vi gjøre oppmerksom på at en slik fullmaktsløsning ikke vil være en erstatning for eID på høyt sikkerhetsnivå for personer med ulike funksjonsnedsettelse.

Selv om en person har behov for bistand til enkelte ting, og derfor gir en nærstående eller verge fullmakt til å bistå med dette, kan personen samtidig ha behov for egen eID for å benytte offentlige og private tjenester på egenhånd. Dette både fordi personen kan ha et ønske om å kunne finne frem til informasjon uten å måtte avtale et tidspunkt som passer for vergen eller pårørende, eller fordi vergens mandat ikke omfatter alle livets områder. De fleste personer som har oppnevnt verge har sin rettslige handleevne i behold. Det er derfor behov for å sikre at personer, som har verge eller annen person som fullmektig, kan opptre uavhengig av sin fullmektig. At det jobbes med en fullmaktsløsning i FUFINN-prosjektet må derfor ikke begrense arbeidet med å sikre at eID på høyeste sikkerhetsnivå gjøres tilgjengelig på lik linje for alle.

Med vennlig hilsen

(sign.)
Hedvig Ekberg
Generalsekretær

(sign.)
Ingvild Østerby
Juridisk rådgiver